

OXFAM
Intermón

ESPANYA SUSPÈN EN LA RESPOSTA A LA CRISI MUNDIAL DE PERSONES DESPLAÇADES

UN INFORME SOBRE VULNERACIÓ DE DRETS I PROMESSES INCOMPLERTES

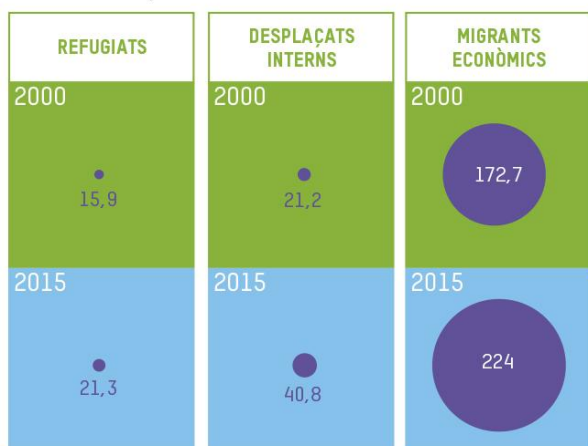
Estem davant un moment de la història cada vegada més violent, més insegur i més desigual que està provocant que cada vegada més gent hagi de sortir de casa per buscar un nou lloc on reprendre la seva vida i les de les seves famílies. En aquest context es celebra la primera Cimera sobre Migració i Refugi i la Cimera de Líders sobre Refugiats amb l'objectiu d'oferir una resposta conjunta a aquest repte mundial. Aquesta és una oportunitat única perquè Espanya doni un gir radical a la seva política migratòria, incorpori el desplaçament entre les seves prioritats a l'agenda nacional i internacional, promogui el trànsit segur i legal dels migrants i augmenti els fons de cooperació i acció humanitària

RESUM

El nombre creixent de conflictes en l'última dècada, el negoci pròsper del comerç d'armes, l'augment descontrolat de la desigualtat econòmica i l'incalculable impacte del canvi climàtic obliguen a cada vegada més persones a sortir de la casa seva i buscar un lloc segur i amb millors oportunitats.

Més de 65 milions de persones han fugit per culpa de la violència, xifra superior a la de la II Guerra Mundial. D'aquestes, 19,3 milions són refugiats i 40,8 són desplaçats interns. A més, tenint en compte només el 2015 els desastres naturals van empènyer a 20 milions de persones fora de casa seva, tot i que es calcula que aquests fenòmens desplacen entre tres i deu vegades més persones que les guerres. A això cal sumar les persones que creuen fronteres buscant un futur millor, els anomenats migrants econòmics. Ja són 224 milions els que cauen en aquesta categoria que creix a un ritme superior al del creixement de la població mundial. Aquestes xifres expliquen **la crisi de desplaçament global** que estem vivint.

Número de persones en moviment 2000-2015

Font: ACNUR(2016) i ONU²⁷

Espanya ha de ser part de la resposta global a aquest desafiament. Com a membre de la Unió Europea (UE), per la seva cadira del Consell de Seguretat i en per la seva responsabilitat nacional i internacional. Però l'anàlisi detallada de la seva actuació en tots aquests àmbits llança uns resultats decebedors.

Espanya es presenta davant aquesta crisi en una situació alarmant. Un dels mecanismes que Espanya ha de promoure són les vies de trànsit segures i legals perquè la gent no hagi d'arriscar la seva vida per aconseguir sòl segur. Però s'evidencia que està molt lluny de complir els seus compromisos. Fins avui, només han arribat a territori nacional 474 refugiats. Això vol dir que el govern només ha complert amb el **18% de l'objectiu de reassestament i amb l'1% del de reubicació**.

Arribades a Espanya

	Compromís	Persones arribades
Reasentament*	1.499	273
Reubicació*	15.888	201
TOTAL	17.387	474

*Nota: aquestes xifres corresponen a 2015 i 2016

L'ajut humanitari és, en moltes ocasions, l'única forma en què arriba assistència bàsica per a les persones desplaçades. En un context cada vegada més bèl·lic i més procliu a les catàstrofes naturals, les necessitats són creixents i, per tant, més gran ha de ser l'aportació dels donants. En canvi, Espanya ha anat reduint els seus fons exponencialment i la partida pressupostària d'ajut humanitari ha set la més retallada dels pressupostos de l'Estat. Concretament un 67% des de 2011 arribant a 44 milions al 2015. Aquest ínfim pressupost explica l'escassa contribució a les principals crisis de desplaçament actuals, com ara els 16 milions de dòlars a Síria o els dos milions a Colòmbia o l'Iraq, mentre que Somàlia o l'Afganistan no han rebut res. També explica que la suma que han rebut els països afectats pel fenomen climàtic El Niño no ha arribat ni a un milió de dòlars.

Principals crisis de desplaçament i contribució espanyola el 2015

CRISIS	Nº REFUGIATS (milions de persones)	Nº DESP. INTERNES (m de persones)	TOTAL Nº DESPLAÇATS (milions de persones)	CONTRIBUCIÓ ESPANYOLA (milions de dòlars)
Síria	4,9	6,6	11,5	16,3
Colòmbia	0,340	6,9	7,1	2,2
Irak	0,241	4,4	4,6	2
Afganistan	2,7	1,2	3,9	0
Iemen	0,179 ⁶⁷	2,5	2,6	0,271
Somàlia	1,1	1,1	2,2	0

Fuente: : ACNUR (2016) i OCHA (2016)

A més, Espanya pot fer molt per defensar els interessos i els drets de les persones desplaçades en els diferents fòrums i òrgans internacionals i regionals en els quals participa. El seu paper en el Consell de Seguretat li ha donat una oportunitat única per promoure aquesta agenda i posar en evidència el vincle que existeix entre el desplaçament i el mandat d'aquest òrgan, vetllar per la pau i seguretat mundial. Lamentablement no ho ha sabut utilitzar.

Dins de la Unió Europea, Espanya tampoc s'ha significat per la seva defensa dels drets dels migrants i refugiats. De fet, va estar entre els opositors a la quota obligatòria del sistema de reubicació. A més, va avalar l'Acord UE-Turquia encara que això va significar enfrontar-se a la decisió del Parlament Espanyol.

Però més enllà d'aquestes qüestions concretes, **la política espanyola de gestió migratòria** marcada originàriament pels plans Àfrica i els acords de readmissió amb tercers països **ha estat el model a seguir per la UE**, i així ho demostren els últims marcs de regulació europea que tenen una clara inspiració espanyola.

L'efectivitat aconseguida amb els diferents mecanismes de contenció migratòria explica que Espanya sigui el model emulat. Fins i tot després de la recent pujada del nombre de persones que han arribat a les nostres fronteres, només representen un 1% enfront dels que han entrat a Europa per Grècia o Itàlia en 2016.

Quan costa emmurallar les nostres fronteres i quin cost té?

El cost de mantenir un vaixell i un avió per a la vigilància de fronteres és de 3.700 euros l'hora. ¹¹²	Aquesta quantitat equival a la renda anual total de deu ciutadans de Sierra Leone.
La instal·lació i el manteniment de les tanques ha suposat 22.086 euros diaris des de 2005. ¹¹³	Un cap de família nombrosa a Espanya rep una ajuda pública diària de 54 euros per cobrir despeses d'habitatge, necessitats bàsiques i diners de butxaca. ¹¹⁸
Espanya ha estat el principal receptor d'ajudes de la UE per implantar mesures de seguretat de fronteres. Ha rebut 485 milions d'euros. ¹¹⁴	Espanya rebrà de la UE 95 milions per acollir els prop de 16.000 refugiats que ha de reubicar entre 2015 i 2016. ¹¹⁹
L'empresa espanyola Indra ha rebut més de vuit milions de la UE per a projectes de control fronterer a la regió. ¹¹⁵	Nepal ha rebut ajuda espanyola per valor de mig milió d'euros després del terratrèmol que va afectar a tres milions de persones. ¹²⁰
Es calcula que el cost per a Espanya del desenvolupament del sistema de vigilància és d'uns 300 milions d'euros. ¹¹⁶	El pressupost espanyol d'ajuda humanitària per al 2015 va ser de 45 milions d'euros. ¹²¹
Només en un any Espanya es gasta gairebé 40 milions d'euros en reparar i reforçar les tanques. ¹¹⁷	El pressupost pels CETI el 2016 es de 16,3 milions d'euros. ¹²²

Però tal com s'analitza en aquest informe, les mesures que Espanya ha posat en marxa per aconseguir aquests resultats estan lluny de ser modèliques. Devolucions en calent que violen el dret a l'asil, ús abusiu de la força per part de les autoritats, concertines i ganivetes mortals, amuntegament en els centres d'internament, entre altres, mostren, per contra, un model que dona l'esquena als drets. Així ho ratifiquen les nombroses demandes interposades per diferents òrgans nacionals i internacionals a Espanya per la seva política migratòria.

Un model d'esquenes als drets humans denunciat reiteradament

De manera il·lustrativa s'han recopilat algunes de les més recents denúncies interposades al Govern espanyol per òrgans estatals, regionals i internacionals per la seva gestió migratòria.

EL DEFENSOR DEL POBLE	<ul style="list-style-type: none"> • Per la reforma de la Llei d'Estrangeria de 2015.¹³⁶ • Per la vulneració dels drets dels migrants expulsats.¹³⁷
EL TRIBUNAL EUROPEU DE DRETS HUMANS	Per les devolucions sumàries a la tanca de Melilla. ¹³⁸
EL CONSELL D'EUROPA DE DRETS HUMANS	Per la falta d'un procediment policial per efectuar les expulsions. ¹³⁹
EL COMITÈ DE DRETS HUMANS DE NACIONS UNIDES	En l'informe de 2015 on avalua el compliment d'Espanya en la protecció dels drets humans destaca tres qüestions concretes sobre l'agenda migratòria. En concret: les condicions dels CIE, l'ús de la força i les devolucions en calent. ¹⁴⁰
EL COMITÈ CONTRA LA TORTURA DE LES NACIONS UNIDES	<ul style="list-style-type: none"> • Per la reforma de la Llei d'Estrangeria. • Per la situació d'amuntegament i males condicions dels CETI.¹⁴¹

En aquest context, el secretari general de Nacions Unides va anunciar la necessitat de celebrar la primera **Cimera d'Alt Nivell sobre Migració i Refugi** al setembre de 2016, en el marc de la 70 Assemblea General. Aquest esdeveniment anirà acompanyat per una **Cimera de Líders sobre Refugiats** proposada pel president Barack Obama per tal que els països augmentin els seus compromisos de reassentament i d'ajuda.

Per a Espanya és una ocasió única que no pot desapropiar. Ha d'utilitzar aquest Cimera per donar un gir radical a la seva política de migració i iniciar un nou camí en l'agenda de desplaçament on els drets prevalguin per sobre de qualsevol altra política.

RECOMANACIONS

Demanem al **Govern en funcions i al Parlament Espanyol** que:

1. Promoguin vies legals i segures
2. Augmentin i salvaguardin l'ajut humanitari
3. Promoguin els drets dels desplaçats a les accions de la política exterior espanyola
4. Protegeixin als que arriben a les nostres fronteres

Espanya ha d'anar a la Cimera sobre Migració i Refugi i a la Cimera de Líders sobre Refugiats amb alguna cosa més que promeses i retòrica. S'ha de comprometre amb quotes, fons i accions concretes. Només així se'l veurà com un soci fiable i compromès amb la responsabilitat global que comporta donar una resposta eficaç al desplaçament global.